

FSQfin – Kysely itsestä huolehtimisesta, liikkumisesta ja kotielämästä

Paltamaa 5/2013

SUORITUS- JA PISTEYTYSOHJEET

FSQ (Functional Status Questionnaire) -kysely on subjektiivisen toimintakyvyn mittari, jonka on tarkoitettu päivittäisten toimintojen rajoitusten vaikeusasteen arviointiin ja muutosten seurantaan esim. kuntoutuksen yhteydessä. Alkuperäisen lomakkeen fyysisen toimintakyvyn alueen kysymyksistä voidaan laskea BADL -indeksi (päivittäiset perustoiminnot; mm. itsestä huolehtiminen) ja IADL -indeksi (kodinhoito ja kodin ulkopuolisten asioiden hoito). Täydellinen FSQ-kysely sisältää em. fyysisen osion lisäksi myös kysymyksiä psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn alueelta, joita ei kuitenkaan ole otettu tähän kyselylomakkeeseen mukaan.

Alkuperäinen vuonna 1994 suomennettu kyselylomake on päivitetty 9/2006 vastaamaan WHO:n ICF-luokituksen osa-alueita 'itsestä huolehtiminen', 'liikkuminen' ja 'kotielämä' ja 5/2013 siihen on lisätty lisätietoja kohta avun ja apuvälineen kirjaamiseksi.

Kyselystä käytetään nimeä **FSQfin – kysely itsestä huolehtimisesta, liikkumisesta ja kotielämästä**.

Suoritusohjeet :

- 1) Tutkittava **arvioi itse** omaa päivittäisistä toiminnoista ja liikkumisesta selviämistä viimeisen kuukauden aikana. Mitä suuremman numeron tutkittava ympyröi, sitä paremmasta toimintakyvyn tasosta se sillä osa-alueella kertoo.
Tutkittava täyttää lomakkeen itse ympyröimällä kunkin kysymyksen kohdalta itselleen sopivan vaihtoehdon (1-4) tai lomake voidaan myös täyttää haastattelun. Haastattelussa tulee työntekijän aina muistaa kysyä tutkittavan oma mielipide selviytymisen tasosta.
 - Jos toimintakyvyssä on vaihteluja, niin tutkittava vastaa sen mukaan, mikä kuvastaa suurinta osaa ajasta.
 - Mikäli tutkittava ei tee kyseistä toimintaa muun syyn kuin sairauden vuoksi (esim. ei ole ajokorttia eikä siten ole koskaan ajanut autoa), tutkittava ympyröi vastausvaihtoehdon '0'.
 - Lisätietoja sarakkeeseen laitetaan rasti, jos tutkittavalla on käytössä apuväline tai häm saa apua toiselta henkilöltä sekä kirjoitetaan mikä apuväline on kyseessä ja keneltä saa apua.
- 2) Lasketaan yhteen vastausten pisteet erikseen kustakin osiosta ja kirjataan lomakkeeseen.
- 3) Lasketaan hyväksytyjen kysymysten lukumäärä eli kuinka moneen kysymykseen tutkittava on vastannut pisteillä 1-4. Kirjataan lukumäärä lomakkeeseen. Indeksien laskemisessa ei huomioida kysymystä, jos se ei ole ajankohtainen tutkittavalle eli tutkittava on valinnut vastausvaihtoehdon 'nolla'.
- 4) Lasketaan FSQ-indeksi seuraavasti:
$$\text{FSQ-indeksi} = \frac{(\text{yhteenlasketut pisteet}) - \text{hyväksytyjen kysymysten lkm}}{\text{hyväksytyjen kysymysten lkm}} \times 33,3$$
- 5) Kirjataan lomakkeeseen erikseen FSQ-indeksit kokonaisluvuksi pyöristettynä (esim. 70/100) itsestä huolehtimisen, liikkumisen ja kotielämän aihealueilla (tuloksen voi merkitä myös VAS-janalle).
- 6) Tarvittaessa voidaan laskea kaikista kysymyksistä yksi arjessa selviytymisen FSQ-indeksi käyttäen edellä olevaa laskukaavaa.

FSQfin – Kysely itsestä huolehtimisesta, liikkumisesta ja kotielämästä

Paltamaa 5/2013

Tulosten tulkinta :

Alkuperäinen englanninkielinen lomake on tietokonepohjainen, jossa tulokset esitetään VAS-janalla. Janan alapuolella ilmoitetaan myös ns. hälytysrajat. Tutkittavalla katsotaan olevan toiminnallista vaikeutta, jos hänen tuloksensa on hälytysrajan sisäpuolella. Näitä on käytetty myös joissakin tutkimuksissa, mutta FSQfin –kyselyn ICF-viitekehyksessä olevaan jakoon ne eivät sovellu.

FSQ-indeksi vaihtelee 0-100 välillä ja mitä suurempi indeksi, sitä parempi toimintakyky

FSQfin -kyselyssä käytetään kyselyn pisterajoista johdettuja seuraavia raja-arvoja (Paltamaa 2008):

100	=	tutkittava on täysin itsenäinen eikä hänellä ole subjektiivisia vaikeuksia missään itsestä huolehtimisen, liikkumisen tai kotielämän tilanteessa
67–99	=	tutkittava on pääsääntöisesti itsenäinen, mutta hänellä on subjektiivisia vaikeuksia yhdessä tai useammassa itsestä huolehtimisen, liikkumisen tai kotielämän tilanteessa
34–66	=	tutkittava tarvitsee apuvälineen tai ajoittain toisen henkilön apua yhdessä tai useammassa itsestä huolehtimisen, liikkumisen tai kotielämän tilanteessa
1–33	=	tutkittava on pääsääntöisesti autettava ja tarvitsee toisen henkilön apua useimmissa itsestä huolehtimisen, liikkumisen tai kotielämän tilanteessa
0	=	Tutkittava on täysin avustettava kaikissa itsestä huolehtimisen, liikkumisen tai kotielämän tilanteessa

Tulokset voidaan myös ilmaista lomakkeessa olevilla VAS-janoilla.

Lähteitä:

Jette AM, Davies AR, Cleary PD, Calkins DR, Rubenstein LV, Fink A, Koscoff J, Young RT, Brook RH, Delbanco TL. The Functional Status Questionnaire: Reliability and Validity When Used in Primary Care. *J Gen Intern Med* 1986; 1; 143–149.

Jette A & Cleary P. Functional Disability Assessment. *Physical Therapy* 1987; 67 (12); 1854–1859.

Cleary P.D, Jette A.M. 2000. Reliability and validity of the Functional Status Questionnaire. *Quality of Life Research*, 9:747–753.

Murphy N, Confavreux C, Haas J, König N, Roullet E, Sailer M, Swash M, Young C, Merot J-L. Quality of life in multiple sclerosis in France, Germany and the United Kingdom. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 1998; 65: 460-466.

Paltamaa J. Assessment of physical functioning in ambulatory persons with multiple sclerosis. Aspects of reliability, responsiveness, and clinical usefulness in the ICF framework. Helsinki:Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 93, 2008.